

DE HAAGSE TIJDEN

Herinneringen
aan het Irene
Paviljoen

Pag. 3

Bloemen-Bertha,
het Haagse
bloemenmeisje

Pag. 5

De Sensatie-
schotels van
D.M. van Vugt

Pag. 6-7

Fiat 2100 in
Vroem, Vroom

Pag. 9

De Haagse krant van alle tijden

In de ban van de oliebol

De oudhollandse gebakkramen, verspreid over Den Haag in straten en op pleinen, verkopen al wekenlang overheerlijke appelflappen en oliebolletjes. Maar in de laatste week van het jaar zal ook bij de bakker en in de keuken van vele Hagenaars de geur van gebakken deeg door kieren en spleten zijn weg naar buiten vinden. Op oudejaarsavond nemen we met een oliebol in de hand afscheid van wat is geweest en kijken we vooruit naar wat komen gaat. De oer-Hollandse lekkernij staat dan ook garant voor feestelijkheden en traditie.

In 1935 werd de oliebol in Den Haag gebruikt om geld in te zamelen voor de armlastigen in onze Residentie. Het aantal Hagenaars dat door de crisis in bittere nood verkeerde, was in de eerste helft van de jaren dertig zodanig gestegen dat alle hulp meer dan welkom was. Om de kas te spekken besloot het Haags Crisis Comité een oliebollendag te organiseren op 30 april, de verjaardag van prinses Juliana. Het streven was om tweehonderdduizend oliebolletjes te bakken en te verkopen. Een niet te onderschat-

ten uitdaging. Welke bakker was in staat een dergelijk aantal te verwerken? Men had berekend dat de hoeveelheid benodigde ingrediënten enorm was. Namelijk 4000 kilo bloem, 2400 liter slaolie, 480 kilo gist, 4700 liter melk, 200 kilo basterdsuiker, 2000 kilo krenten en rozijnen, 80 kilo citroenrasp en 40 kilo zout. Het plan was om de oliebolletjes voor tien cent per zakje van twee stuks te verkopen. Maar aangezien de kostprijs ongeveer negen cent was, zou er weinig overblijven voor het Crisis Comité. Dankzij

Foto uit 1950, Fotocollectie Anefo, Nationaal Archief

de hulp van een aantal Haagse bakkerijen die de oliebolletjes belangeloos zou bakken en van grote Nederlandse bedrijven die de benodigde ingrediënten en materialen gratis ter beschikking zouden stellen, bleven de kosten laag.

In de week voor 30 april werden de inwoners van Den Haag in een oliebolletjes-stemming gebracht. In kranten en bladen werd volop aandacht gegeven aan het goede doel en het festijn dat alle Nederlandse oliebolletjes records zou gaan breken. Een speciaal aangepaste vrachtauto, waarop een klein model-oven was getimmerd, reed door de stad om de verkoop luidsprekend aan te moedigen. Bedrijven en instellingen werden opgeroepen om hun personeel te trakteren op een overheerlijke oliebol. Wie van tevoren een bestelling deed voor ten minste

een gulden, dus twintig stuks, zou ze gratis thuisbezorgd krijgen.

Op maandag 29 april werd in de Haagse bakkerijen enthousiast begonnen met het bakken van de tweehonderdduizend oliebolletjes. Het hoofdkwartier was de luxe broodfabriek Hus-Carels, gelegen aan het Kortenbosch 109. Het was er een drukte van belang. In vier ploegen van veertig man werd vanaf vijf uur in de middag de hele avond, nacht en ochtend doorgewerkt. De stemming was opperbest. Men wilde niets liever dan dat de Haagse oliebollendag zou slagen. Talloze bakkers-knechten stonden het deeg te kneden. Bij de grote, gloeiende ketels met olie hielden de meesterbakkers zich bezig met het eindresultaat. Voorzichtig en kundig werden de oliebolletjes gekookt, mooi bruin gebakken en op druiprekken gelegd. Daarna

gingen de versgebakken bolletjes naar de inpakafdeling. Door de gangen rolden onafgebroken stellingen met de in dozen verpakte lekkernijen. Met vrachtwagens, taxi's en personenauto's die kosteloos ter beschikking waren gesteld, werden de oliebolletjes naar vijftig kraampjes verspreid over de stad gebracht.

Het inladen van de vele tienduizenden oliebolletjes gebeurde onder grote belangstelling van de buurtbewoners. Kinderen stonden nieuwsgierig en likkebaardend opeengepakt voor de poorten van de bakkerij, waar twee sterk uitzijnde politiemannen de toegangswegen tot het luilekkerland nauwlettend in de gaten hielden.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

Vervolg op pagina 8

Bakkers bakken oliebolletjes in A'dam, 1971. Fotocollectie Anefo, Nationaal Archief

KÖHLER Autoverhuur
Wij wensen iedereen
een gezond en veilig
2023
www.kohler.nl

SINCE 1985®
Marcello's
ART FACTORY
FIRST FLOOR
PORTRAIT | ROCK ART | SCHILDER- EN TEKENLESSEN
ROCK HISTORY TOUR
www.marcellos.nl | www.rockhistorytour.nl
OPEN OP AFSpraak

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.
CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING
BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL
DEN HAAG EN OMSTREKEN

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Huize Groenestein

Huize Groenestein staat voor- namelijk bekend als wees- en kindertehuis. Er zijn vele artikelen over geschreven en documentaires over gemaakt. Met name ook over misstanden in het tehuis. Maar daar ben ik niet geïnteresseerd in. Waar mijn interesse naar uitgaat is de periode medio 1943-1944, toen het tehuis als tijdelijke opvanglocatie werd gebruikt voor inwoners van Scheveningen/Duindorp die hun woning moesten verlaten vanwege de bouw van de Atlantikwall. Als er mensen zijn die daarover nog iets kunnen vertellen, of beelden van hebben, dan verneem ik dat graag.

Theo Eekhout

tgaeko@hotmail.com

Opel Rekord

Met veel genoegen en plezier heb ik John Vrooms verslag van de Opel Rekord gelezen in De Haagse Tijden van 29 november. Het was het populairste model van

Opel waar ik aan heb gewerkt in de zestiger jaren! Ik werkte in Leidschendam bij Garage Dobbe, waar vele merken werden onderhouden, zo ook het vlaggenschip van Opel de Kaptayn. Ze hadden geen geweldige wegligging maar waren wel koersvast. Behalve de Kadett die zweefde over de weg! De Opel-motoren waren goed en betrouwbaar, ook na vele

jaren en hoge kilometerstanden. Behalve het fiber Nokke-nas tandwiel dat nog wel eens kapotging. Dan viel de motor stil, gelukkig zonder kleppen en zuiger schade. Ik heb heel wat Sets opgehaald bij RIVA a/h Leegwaterplein in Den Haag of HEBU a/d Stationsweg bij het Hollands Spoor! Ik ging in de garage werken vanaf 1958. Toen werd

de Opel Olympia nog veel verkocht. De Rekord had je in twee uitvoeringen, met en zonder chromen sierlijsten of strips die goedkoper was met een 1500 of 1800cc motor. De Kaptayn had een 6 cl, motor 2500 of 2800cc; die waren onverwoestbaar! Dit is mijn herinnering aan Opel.

Jan

jan194274@icloud.com

Eerste jaargang

Nog een dikke maand en jullie krantje wordt 19 jaar! Toen het nauwelijks 9 maanden in omloop was vonden mijn man en ik, tijdens een nostalgische wandeling door oud Den Haag, op 29 oktober 2009 no. 18 van de eerste jaargang op een tafeltje bij Garoeda. Ik begon te lezen en kon niet stoppen.... Zoveel connecties met mijn leven in Den Haag. Ik wist niet dat het een gratis krantje was, maar wilde het beslist meenemen en stopte het stiekem in mijn tas. Voor het uit was, had ik

een abonnement genomen, we wonen namelijk in het buitenland. Het is zo verbazend dat interessante artikelen blijven binnenkomen, o.a. over bekende winkels van vroeger. Dat brengt mij bij mijn 'tip'. Jullie plaatsen soms een oproep aan jullie lezers in De Haagse Tijden. Jullie hebben al eens eerder iets geplaatst over het Valkenbosplein. Nu bestaat de winkel Toegepaste Kunst op 1 mei 2023 honderd jaar en is nog steeds in handen van de Van Santen. Misschien zijn er nog lezers die herinneringen hebben aan de winkel, waar je zo zeer persoonlijk wordt geholpen? Nu ga ik dat krantje nog eens lezen vanaf het artikel over de Oranje Kliniek, waar ik geboren ben, langs het korfbalveld van Ons Eibernest, waar mijn vader een van de oprichters was tot het clubhuis Het Anker, waar ik stage heb gelopen.

Drude Connelly-Minderman

drudeconnelly@icloud.com

Geniet om de week van De Haagse Tijden

Een krant waarbij de mooiste herinneringen aan Den Haag worden opgehaald

JA, ik neem een abonnement of geef er een cadeau. Ik maak het bedrag over op NL08 RABO 0129 9222 93 t.n.v. Brückel Reclame BV en ontvang dan iedere 14 dagen de krant in de brievenbus.

Uw naam: _____
Telefoon: _____
E-mailadres: _____
Naam ontvanger: _____
Straat + huisnr.: _____
Postcode + Woonplaats: _____

- ☐ Proefabonnement Nederland € 20,00 (6 edities)
☐ Halfjaarabonnement Nederland € 40,00
☐ Jaarabonnement Nederland € 75,00
☐ Jaarabonnement buitenland € 95,00

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar:
De Haagse Tijden, Laan van Meerdervoort 174, 2517 BH Den Haag
of vul online het formulier in: www.dehaagsetijden.nl/abonnement

Nieuwjaarsgroet van De Haagse Tijden

Ik, Daphne Brückel uitgever van De Haagse Tijden, weet als geen ander hoe fijn u het vindt om deze krant te lezen. De herinneringen aan en verhalen van vroeger over onze straat, geruchtmakende bandjes en de scholen die we bezochten, die ons weer even terugbrengen naar de goede, oude tijd. Maar ook tips over spraakmakende restaurants of te bezoeken tentoonstellingen. Hier doen wij elke twee weken erg ons best voor. De Haagse Tijden wordt u gratis aangeboden en misschien weet u niet dat uitgave van de krant alleen mogelijk is dankzij onze adverteerders. Door de economische crisis, waar we volop inzitten, is alleen al de papierprijs met maar liefst 70% gestegen. Om nog maar te zwijgen over andere kosten.

Maar het mag toch niet zo zijn dat we de krant moeten stoppen vanwege deze crisis?

Graag deel ik met u een van mijn bevindingen van een avond in ons Den Haag. Ik was op pad met mijn familie. Eens per jaar komen wij, mijn ouders en zusje, even samen zonder kids en verdere aanhang. Eerst een borreltje bij De Posthoorn, hoe Haags wil je het hebben? Daar zat een goedgeklede man onze Haagse Tijden te lezen en hij had een binnenpretje. Geweldig! Daar doe ik het voor. Ik zag dat hij lol had, sprak hem aan en hij bleek vol lof te zijn. Vervolgens gingen wij naar Pulchri. Ook daar lag de krant. In de drukte van het gedruis zag ik een man een stuk lezen van de band The Who. Dit laat zien: onze krant

leeft en is belangrijk voor velen onder ons. Ik wil zo graag door om u als lezer blij te blijven maken met deze krant. Als we elkaar nou een beetje kunnen helpen, dan moet het toch goedkomen...

Hierbij doe ik dan ook een oproep aan alle lezers van deze krant voor een handreiking! Steun ons via NL08 RABO 0129 9222 93 t.n.v. Brückel Reclame, neem een abonnement of ga adverteren in de best gelezen krant van Den Haag.

**Ons Haagse Tijden team
wenst u een geweldig,
gezond en vooral
gezellig 2023 toe met
veel leesplezier!**

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Herinneringen aan het Irene Paviljoen

Graag deel ik met u mijn herinneringen aan vroeger, specifiek aan het Irene Paviljoen van het toenmalige Juliana Kinderziekenhuis aan de Dr. van Welylaan. Eind jaren zestig heb ik daar, met tussenpozen, totaal een maand of vijf doorgebracht. Van de achteruitgang van het Juliana ging een tegelpad omhoog door een dennenbosje. Daar lag de lange, witte, houten barak die - dacht ik - nog van vlak na de oorlog stamde. Als je boven kwam, stonden er links een paar konijnenhokken. De barak stond aan de rechterzijde, met aan de voorkant een tegel terras met een grasveld. Met mooi weer werden daar de bedden heen gerold voor het middagdutje in de buitenlucht. Die buitenlucht was hoognodig omdat het merendeel van de kinderen luchtwegklachten hadden, voornamelijk astma.

Zelf lag ik daar in totaal vier maanden ter observatie en ik heb het er, als mijn geheugen zich goed heeft gehouden, best prettig gehad. Ik was een jaar of elf, twaalf en de meeste kinderen waren rond die leeftijd. Er was ook wat kleiner spul maar daar had je 'geen last' van. De barak was opgedeeld in diverse ziekenzaaltjes voor elk acht kinderen en vier tweepersoonskamers voor de wat ouderen. In het midden had je de zusters post, natte cellen en de behandelkamers. Die laatste werden het meest gebruikt als er patiënten met een benauwdheidsaanval 'geklopt' werden. Ik denk een soort van fysiotherapie om meer lucht te krijgen en slijm los te maken.

Na het ontbijt hadden we, als er geen school was, alle tijd om te spelen en te rotzooien. Ik denk hier vooral aan juffrouw Koos en juffrouw Jos die de leiding hadden in het speelzaaltje, het laatste zaaltje aan het eind. Kleien, tekenen, handarbeid, noem maar op. Het mooist waren (toen al) de playbackshows die af en toe werden gehouden. Ik kan me de Beatles en Stones herinneren, maar ook gek genoeg Dave Barry (Strange Effect). Er zal dus wel een pick-up gestaan hebben.

Met mooi weer waren we altijd buiten. In de speeltuin achter het dennenbosje gingen we richting duinen. En heel soms, stiekem over het hek de duinen in... Ik kan me nog een heel vervelend ventje herinneren, een klikspaan, die vlak voor het middageten werd

Geitenhok van het Irene paviljoen. Still uit een filmpje, collectie HGA

opgesloten in een oud geitenhok in het dennenbosje. En aan tafel wist niemand waar hij uithing.

We speelden croquet op het grasveld. Je ziet het nooit meer ergens gespeeld worden. Met houten hamers moest je houten ballen door poortjes zien te slaan. Klimmen in de bomen van het dennenbosje, tot groot ongenoegen van de directeur. Achteraf kan ik me dat wel voorstellen, je zal maar de verantwoording hebben over zo'n stel vrijbuiters.

De volgende herinneren zijn wat meer persoonlijker, maar misschien wel aardig om te delen.

Ik kroop wel eens over de vliering om te kijken hoever je kon komen. Dan had ik splinters in mijn knieën en handen, en een flinke uitbrander was de beloning. Eens dacht een zuster gauw klaar te zijn na het temperatuur door een bosje thermometers in één keer 'af te slaan'. Dat ging dus niet en het kwik en de scherven lagen in alle hoeken en gaten. Ik

Dr. Van Welylaan, Juliana Kinderziekenhuis, Irene Paviljoen, 1947. Fotopersbureau Van den Heuvel, collectie HGA

kan ik me herinneren. Ook was er een jochie van een jaar of twee, drie die heel nodig naar het toilet moest terwijl hij al in zijn 'kooi' lag. U weet wel, die kinderbedjes met hoge tralies. Hij bleef maar roepen maar er kwam geen zuster. Dus trok hij zijn broek naar beneden om vervolgens zijn behoefte door de tralies te doen. Zijn bedje bleef tenminste schoon! (Was dit Jantje Schaap?) Als

kwamen. Een betegelde ruimte met grote dampende stoompannen. Ik vond het eten maar matig, meestal een vrij smakeloze hap. Alleen op je verjaardag mocht je kiezen; meestal patat, appelmoes en kip. Meer keuze was er geloof ik niet, maar het was een zeer welkome verandering in het dagelijks menu. Die feestmaaltijd was alleen voor de kinderen van het zaaltje waar je lag.

Koningin Juliana brengt ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Juliana kinderziekenhuis een bezoek. Links achter juffrouw Koos. Foto uit 1960, Fotoburo Thuring, collectie HGA

geloof dat men zich meer druk om de scherven maakte dan om het kwik, want weken later kwam je nog bolletjes tegen.

Eén keer per week werden we gewassen door een zuster. Daar had ik nooit zin in, dus op het moment dat ik me bijna had uitgetrokken, zei ik dat ik zeep en handdoek vergeten was. Waarop de zuster wegliep om ze te halen en dan deed ik gauw de deur op de knip. Dit geintje slaagde overigens natuurlijk maar eens per zuster. Bij één zuster had ik er trouwens geen probleem mee als ze mij kwam wassen. Zij had een blonde paardenstaart,

je in bed moest blijven voor een onderzoek of zoiets dan maakte je bouwdozen. Vliegtuigjes, auto's en schepjes van Airfix en later, toen ik wat handiger werd, van Monogram. Die bouwdozen kreeg ik bijna altijd van mijn oma. Zij kwam bijna elke dag op bezoek, lopend vanaf de Laan van Meerdervoort.

Dan wat losse flarden van herinneringen... Het schooltje in het nieuwbouwgedeelte bij de hoofdingang, waar we af en toe begeleiding kregen bij de taken van school. De keuken aan de achterkant waar onze middagmaaltijden vandaan

Ik heb niet zulke goede herinneringen aan twee 'opperzusters', zuster Beernink en zuster Zandvoort. Dat ik die namen nog weet zegt alles. Later bij het zien van *One Flew over The Cuckoo's Nest* kreeg ik hetzelfde gevoel bij het zien en doen en laten van zuster Ratched. Wel was er een heel aardige hoofdzuster, zuster Slingeland. Eigenlijk waren alle gewone zusters lief en zorgzaam. Zeker ook de INAS-zusters, verpleegsters in opleiding, meen ik mij te herinneren. Waren zij het die elke dag de linoleumvloeren bewerkten met een soort van roodachtig en vochtig strooisel tegen het stof?

De meeste namen van de kinderen weet ik niet meer. De eerdergenoemde Jantje, Richard Knoester, Kees (van der/ de) Niet, een jongen van Barnhoorn. Dr. Kerrebijs en dr. Prinsen. Ik heb er ondanks de vaak wat minder prettige onderzoeken best een fijne tijd gehad.

Jan Volkers
volkersjan01@gmail.com

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorger in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

UITVAARTVERZORGING
J. Henning

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885
is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

GeWOON de grootste collectie klassieke meubelen van Nederland

Tv commodes • Salontafels • Dressoirs • Vitrinekasten • Eetkamertafels & -stoelen • Fauteuils & banken

Bestellingen boven € 495,-
worden gratis bezorgd in
Nederland en België.

Westvlietweg 99, Den Haag • starstijlmeubelen.nl

UTS® VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuysdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS

Seniorenhelp Nederland

Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

 Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

 Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

 Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

 Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhelp Nederland

www.seniorenhelp.com

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

PHF P.H. Frauenfelder

- loodgieters
- installatie
- daktechniek
- 24h service

www.phfrauenfelder.nl

Vestiging Den Haag

Oude Haagweg 617
2552 GK Den Haag

T 070 - 325 44 40
info@phfrauenfelder.nl
www.phfrauenfelder.nl

Vestiging Rotterdam

Graafstroomstraat 35b
3044 AN Rotterdam

T 010 - 850 12 00
info@phfrauenfelder.nl
www.phfrauenfelder.nl

25.000+ VINTAGE & RETRO PRODUCTEN ONLINE!

Fifties Store

retro fashion and living

Vintage lifestyle for modern people!

HAPPY HOLIDAYS!

FIFTIESSTORE.NL

Bezoek ook onze 500 m² winkel in Scheveningen!
7 Dagen per week geopend - Namensstraat 73
(Let op: 1e Kerstdag en 1 Januari gesloten)

Verkoop & Klantenservice: 070 3585810

BENNIES fifties

Bloemen-Bertha, het Haagse bloemenmeisje - deel 1

Op donderdag 13 oktober 1960 had zich omstreeks 13.00 uur bij de Algemene Begraafplaats aan de Kerkhoflaan een grote menigte verzameld, dat vooral bestond uit studenten. Maar ook (oud)-ministers, burgemeesters, hoogleraren, advocaten, ingenieurs, artsen en zelfs de adjudant van de garnizoenscommandant. De aula was overvol. Tientallen mensen moesten buiten de uitvaartdienst volgen. Allen waren bijeengekomen om afscheid te nemen van Bertha Gerritsen, beter bekend als Bloemen-Bertha. Wie was zij en waarom waren er zoveel studenten bij haar afscheid?

Jeugd in Amsterdam

Op 11 april 1887 wordt Bertha Gerritsen in Amsterdam geboren in de Bloedstraat, een straatje in het Wallengebied. Bertha groeit op in armoede. Haar vader, handelsreiziger, verdient weinig. Haar moeder probeert met een bloemenwinkeltje het gezinsinkomen aan te vullen. Na haar schooltijd helpt Bertha haar moeder met de verkoop van bloemen. Met een mand bloemen loopt zij als dertienjarig meisje langs de terrassen van de grote restaurants om aan de gasten een bloemetje te verkopen. 's Avonds komt Bertha met haar bloemen in de cafés van de Warmoesstraat. De 'dames' die zij daar ontmoet zijn aardig tegen haar en houden van bloemen. Maar toch voelt Bertha zich hier niet op haar gemak. De avondverkoop heeft zij daarom niet lang gedaan. De bloemenhandel is geen vetpot en het gezin kan met moeite de eindjes aan elkaar knopen. Op advies van een Haagse tante verhuist het gezin rond 1900 naar Den Haag, want daar liggen meer kansen!

Scheveningen

In Den Haag krijgt Bertha een dienstje als tweede meisje op het Sweelinckplein. Na één jaar is zij nog steeds tweede meisje en neemt ontslag. Daarna wordt Bertha schildersmodel. Ze verdient 2,50 gulden voor een ochtend poseren. Volgens eigen zeggen is ze - ook al wil ze niet naakt poseren - een veelgevraagd

Bloemen-Bertha 18 jaar oud.
Foto: collectie HGA

Bloemen-Bertha in 1904

model bij de kunstschilders. Vrouwelijke kunstschilders vragen haar vreemd genoeg nooit als model. Haar bloemrijk Amsterdams verleden wordt bekend bij de kunstschilders. Zij stellen haar voor op de boulevard bloemen te gaan verkopen. Dat lijkt haar wel iets. Bertha wordt verkoopster bij bloemenwinkel W.C. van der Laan. Van der Laan is een gerenommeerde bloemenwinkel in de Parkstraat en tevens hofleverancier. Van de directie van het Kurhaus krijgt Bertha toestemming op de pier en in het Kurhaus bloemen te verkopen.

Bertha heeft een vaste dagindeling. 's Ochtends helpt zij haar moeder in het huishouden. 's Middags gaat ze naar de pier en 's avonds bezoekt Bertha het Kurhaus, het Palace Hotel en het Circus. Ook komt zij in de destijds bekende Duitse bierhal Fisslthaler aan het Gevers Deynootplein. Alleen heeft zij moeite met buitenlandse namen dus wordt Fisslthaler verhaspeld tot 'fietsentaler'. Een ander voorbeeld; de bekende zanger en cabaretier Pisuise heet volgens Bertha 'Piet Smiese'. Tussendoor vindt zij nog tijd om te poseren. Bertha heeft het druk maar verdient goed. Tante heeft gelijk gekregen; Den Haag biedt meer kansen dan Amsterdam.

Bloemen-Bertha als bloemenverkoopster op de pier in 1911. Foto: collectie HGA

Studenten

Tijdens haar dagelijkse rondgang door het Scheveningse uitgaansleven komt Bertha in contact met Delftse studenten. In juli 1903 viert het Delfts studentencorps haar XIste lustrum. Reden voor hen om Bertha uit te nodigen om de feestgangers te voorzien van een corsage. Dat blijkt een succes. Studenten uit Leiden en Amsterdam, die bij de Delftse studenten op bezoek komen, zijn gecharmeerd van het bloemenmeisje. Ze wordt uitgenodigd ook bij hen langs te komen. Zo wordt Bertha met haar bloemen langzaam maar zeker een vaste verschijning in de studentenwereld. Met de trein reist zij met haar bloemenmand naar de Nederlandse

dag met een anjer in het knoopsgat op de sociëteit verschijnen.

Het Delftse lustrum van 1903 is het begin van een carrière die ruim vijftig jaar duurt. Tijdens deze vijftig jaar heeft zij talloze studentengeneraties zien komen en gaan. De vrolijke studenten, aan wie ze in de loop der jaren een bloemetje heeft verkocht, zijn vaak opgeklommen tot hoge maatschappelijke posities. Maar zij zijn Bertha nooit vergeten. In moeilijke tijden krijgt zij steun van hen. Is zij ziek dan zijn er dokters en specialisten die haar kosteloos behandelen. En dreigt ze verstrikt te raken in de ambtelijke molens dan is er altijd wel een advocaat die haar belangeloos bijstaat.

Bloemen-Bertha, 40 jarig jubileum. Foto: collectie HGA

universiteitssteden. Bertha fleurt met haar boeketjes en corsages studentenfeesten en roeiwedstrijden op. Zelfs komt zij in de studentensociëteiten Phoenix te Delft en Minerva te Leiden. Dat is uniek want deze sociëteiten zijn destijds echte mannenbolwerken. Zo wordt Bertha de enige vrouw die toegang heeft tot beide instellingen. Door haar wordt het een traditie dat de studenten op vrij-

Oorlogsjaren

De bezetting was voor Bloemen-Bertha een miserabele tijd. Door de avondklok sloten de uitgaansgelegenheden waar zij met haar bloemen kwam vroeg of bleven dicht. Van een bruisend studentenleven was helemaal geen sprake. Toch ging ze met haar bloemenmand op stap, want er waren altijd wel enkele cafés open en ze had het geld

nodig. Het was een korte ronde omdat ze vanwege de avondklok om 21.00 uur thuis moest zijn.

Zo ook op zaterdag 9 januari 1943. Toen Bertha tegen 21.00 uur thuiskwam in haar woning aan het Hofwijckplein, trof zij een complete chaos aan. Vandalen waren haar huis binnengedrongen. Alles was overhoop gehaald, kasten waren leeggehaald en de inhoud lag over de vloer. Zelfs haar handtasje was opengescheurd. Al haar waardevolle spulletjes, handelsgeld, levensmiddelen en distributiebonnen waren gestolen. Vooral had zij verdriet over het verlies van de geschenken die zij van de studenten had ontvangen. Het waren cadeaus die zij had gekregen voor haar verjaardagen en bij ambtsjubilea, waaronder gouden armbanden, ringen, broches en zilveren schalen met inscriptie. Zoals was te verwachten zijn de ouders en de buit nooit opgespoord. In deze moeilijke periode heeft zij veel steun gehad van haar vele vrienden. En dan is er iets opmerkelijks. De Sicherheitsdienst heeft Bertha verhoord in het Oranjerhotel. Waarom en wanneer heb ik niet kunnen achterhalen. Het NIOD kan geen duidelijkheid verschaffen. Een oud student memoreert in 1954 - tijdens een jubileum - dat Bertha zich liever liet villen dan iets te verraden. Hetgeen Bertha toen bevestigde. Mogelijk houden de ondervragingen verband met het studentenverzet.

Kees de Raadt
raadtvandeleeuwen@ziggo.nl

De Sensatieschotels van D.M.

Op een van de historische trams die af en toe door de stad rijden, bevindt zich een curieus reclamebord die de Sensatieschotels van Grand Café-Restaurant D.M. van Vugt aanprijzen. Nieuwsgierig naar de achtergrond van de Sensatieschotels en het bedrijf erachter, besloot ik op onderzoek uit te gaan.

Bezuidenhoutseweg 13, Grand Café-Restaurant D.M. van Vugt, 1934. Foto: collectie HGA

De Rotterdamse jaren

Dominicus Marinus van Vugt wordt geboren op 10 juni 1886 te Rotterdam als zoon van Lambert van Vugt. Vader Lambert werkt vanaf 1892 eerst als tapper en later als exploitant in Café Loos aan de Korte Hoogstraat 9 in Rotterdam. Over de jonge jaren van Dominicus, meestal Dé genoemd, is niets teruggevonden. In 1909, op 23-jarige leeftijd, vinden we hem in het Rotterdamse adresboek vermeld als handelsreiziger. Voordat hij voor zichzelf begint in Rotterdam heeft hij al een aantal studiejaren achter de rug in bekende lunchrooms en restaurants in onder andere Parijs, Berlijn, Bordeaux en Brussel. Hij raakt hierdoor thuis in het luxe levensmiddelenbedrijf.

In 1909 start hij in Rotterdam zijn vertegenwoordiging van het gerenommeerde Franse delicatessenbedrijf Felix Potin. Een jaar later verhuist Van Vugt naar de deftige Rotterdamse Passage, waar een luxe delicatessenwinkel geopend wordt. Deze winkel zal tot eind oktober 1912 bestaan. Van Vugt ziet

nieuwe kansen in de badplaats Scheveningen. Het kusttoerisme is sinds 1900 flink toegenomen. Vanuit Rotterdam Hofplein bijvoorbeeld ben je in dertig minuten met de in 1909 geopende spoorlijn bij het Scheveningse station Kurhaus.

“Dagelijks kun je er terecht voor ‘lunch, thé, diner en soiree’ met livemuziek”

In 1912 start hij een delicatessenhandel aan de Kurhaus Galerij 27. Het Haagse adresboek vermeldt: “D.M. van Vugt, Agent Gen. Felix Potin; fijne Vleeswaren, Comestibles, Caviar frais”. In 1916 verhuist het bedrijf naar Oranje Galerij (Strandweg) 71. Dit adres zal tot in de jaren tachtig van de twintigste eeuw hoofdvesting zijn. In hetzelfde jaar wordt Van Vugt ingeschreven als nieuwe inwoner van Den Haag en neemt zijn intrek aan de Haarlemschestraat 6. Hier wordt in juli 1916 een lunchroom-restaurant annex pension geopend. Dit is echter van korte duur. Eveneens in

De eetzaal van Grand Café in 1935. Privécollectie Van Vugt

dat jaar wordt een filiaal van de delicatessenhandel geopend aan de Wagenstraat 92. Dit zal tot juni 1918 hier gevestigd zijn. Het bedrijf aan de Oranje Galerij/ Strandweg breidt zich inmiddels uit van luxe delicatessenhandel tot een plek waar bijvoorbeeld ook belegde broodjes verkocht worden voor de hongerige badgasten.

Grand Café-Restaurant D.M. van Vugt

In 1923 worden de vleugels verder uitgeslagen naar Den Haag. Op 10 november wordt, na een flinke verbouwing, een Grand Café-Restaurant geopend aan de Bezuidenhoutseweg 13. Dit bedrijf zal de komende jaren,

In Den Haag bestaat vanaf 1926 de Telefoonradio voor abonnees van de Gemeentelijke Telefoonhoondienst. Via de telefoonlijn kan ofwel gebeld worden of met een hoofdtelefoon of luidspreker naar radio-uitzendingen geluisterd worden. De in 1927 opgerichte Haagse Telefoonradio Vereeniging verzorgt lokale live-uitzendingen vanuit concertzalen en restaurants. Vanaf januari 1929 t/m juli 1933 gebeurt dit regelmatig vanuit Grand Café-Restaurant D.M. van Vugt.

Telefoon op de cafétafel

In 1930 worden de eerste plannen gemaakt voor verbouw en uitbreiding van het Grand

Voorzijde spijkaart 1933

Café-Restaurant aan de Bezuidenhoutseweg. Dit zal zijn beslag krijgen tussen eind november 1931 en de heropening op 29 oktober 1932. De inrichting is verzorgd door kunstenaars als Eduard Verman en Ben van

gezien de krantenartikelen, zeer succesrijk blijken. Dagelijks kun je er terecht voor “lunch, thé, diner en soiree” met livemuziek van één of twee orkesten. Later uitgebreid met een zaal voor cabaret of om te dansen.

In november 1926 wordt op een steenworp afstand van het Grand Café-Restaurant aan de Fluwelen Burgwal 4 en 6 een filiaal geopend van de delicatessenhandel. Hier kan men opgemaakte schotels van Hors-d'Oeuvres, vlees, wild, salades, croquetten enz. bestellen die eventueel thuisbezorgd worden. Deze vestiging zal bestaan tot eind 1928.

Snacksalon van D.M. van Vugt op de Boulevard, ca 1975. Foto: Stokvis, collectie HGA

M. van Vugt

D.M. van Vugt rond 1932. Foto uit de privécollectie Van Vugt

Eysselsteyn. De door Veterman ontworpen kleding voor het personeel wordt vervaardigd door Maison Nitzowitsch uit de Weimarstraat.

De opening verloopt spectaculair volgens dagblad Het Vaderland: "Zoo grootsch als het

Cornets d'amour 1935

restaurant is, zoo pakkend is de inwijdingsreclame, bestaande uit een optocht van taxi's en tramwagens. Vier taxi's openen den stoet. Hun taak is in de eerste plaats toeterend de aandacht te vestigen op haar komst: een versierde motor- en aanhangwagen van de H.T.M. De eerste wagen bergt de kellners en de zéér hooggemutste koks in hun paradekleedij, de tweede de meisjes van de noenzaal met het blauwe vestje en kanten schortje. De heer Van Vugt reed zelf met zijn staf mede in den stoet". Van deze opening bestaan filmbeelden die als reclame in de Haagse bioscopen vertoond wordt.

Een noviteit in het nieuwe Café-Restaurant is dat er op vele tafeltjes een telefoon staat waarmee men kan spreken met mensen aan andere tafels in het café, in de stad en daarbuiten. Deze hernieuwde vestiging zal gezien de verslagen in de diverse dagbladen 'talk of the town' worden.

Sensatieschotels

Al eerder, in 1931, was Van Vugt gestart met het aanbieden van Sensatieschotels die de volgende jaren een groot succes worden. Voor 75 cent is er keuze uit ca. 50 gerechten met soep van de dag vooraf. Uit de spijslijst kon men kiezen uit vleesch-, visch-, gevogelte- en eierschotels. Wat voorbeelden, no.1: Beefsteak, extra fijne doperwten, verse of gebakken Aardappelen; no. 22: Jachtschotel 'D.M. van Vugt'; no. 29: Tong à la Meunière, gebakken aardappelen; of no. 43: 'Ja, ik weet zelf niet'. Ten overvloed wordt nog vermeld op de spijslijst: "Alhoewel onnoodig, zij uitdrukkelijk vermeld, dat alle spijzen worden toe bereid met HOLLANDSCHE ROOMBOTER. De vleezen zijn van HOLLANDSCH vee - Wild, Gevogelte en Eieren VERSCH, dus NIET uit 't KOELHUIS."

Door een van de optredende artiesten, het orkest van Sara Lessing, wordt zelfs een 'Van Vugt's Sensatieschotel Marsch' gecomponeerd, uitgevoerd en uitgezonden via de Telefoonradio. In 1934 zijn er al 500.000 Sensatieschotels geserveerd! Ter gelegenheid hiervan wordt een loterij gehouden met als

Tramreclame in 2021. Foto: Jacques Caspers

Van Vugt op de Boulevard 1973. Foto: Jacques Caspers

hoofdprijs een auto: een Studebaker model 1934.

De economische crisis na de beurskrach van 1929 zal zich echter gaan gelden. Het is verbazend dat Van Vugt in deze dalende conjunctuur toch nieuwbouw wist te verwezenlijken. De locatie - vlakbij het Staatsspoor

Steeds nieuwe activiteiten

Na de ondergang van het Grand Café-Restaurant worden nieuwe initiatieven genomen. Aan de Rijnstraat 34, tegenover het Staatsspoorstation, opent in 1936 een cafetaria. Ook heeft Van Vugt bemoeienis met andere ondernemingen in de stad waarvoor hij zijn tapvergunning

Atlantikwall wordt de boulevard verboden gebied en de Oranje Galerij gesloopt.

Bij de start van het badseizoen in 1947 wordt de zaak aan de Strandweg (nu meestal Boulevard genoemd) heropend. Nieuw zijn exploitaties van een strandpaviljoen in Egmond aan Zee en een ijssalon in Noordwijk aan Zee. In 1950 start de exploitatie van de buffetten op het landgoed Vrouwenhof in Roosendaal. In de eerste helft van de vijftiger jaren worden alle exploitaties buiten Den Haag en Scheveningen afgestoten. Van Vugt overlijdt in 1968. Zijn jongste dochter zal de leiding van de locaties Rijnstraat en de Boulevard tot 1981 overnemen. Het cafetaria aan de Rijnstraat wordt begin jaren zeventig gesloten met de renovatie van het gebied rond het nieuwe Centraal Station. Op de plaats van het bedrijf aan de Boulevard is vanaf 2002 Simonis aan de Boulevard gevestigd.

Jacques Caspers
jacquesc@live.nl

"Voor 75 cent is er keuze uit ca. 50 gerechten met soep van de dag vooraf"

Station - en het succes van de Sensatieschotels zal ongetwijfeld aan zijn succes hebben bijgedragen. Niettemin zal het Grand Café-Restaurant op 28 februari 1935 zijn deuren moeten sluiten. Het bedrijf zal later in afgeslankte vorm een doorstart krijgen als Grand Café-Restaurant Den Hout onder een nieuwe eigenaar. De vestiging aan de Oranje Galerij/Strandweg gaat in het voorjaar van 1935 weer open voor het nieuwe zomerseizoen. Er wordt nu ook ijs verkocht met als specialiteit de Cornets 'd'Amour: een roomijshoorn voor tien cent.

gebruikt. In de telefoongids van 1938 wordt hij genoemd als exploitant van het buffet van de Kunstijsbaan HOKIJ in gebouw Houtrust. Vanaf december van dat jaar zal hij ook een aantal jaren een Tearoom-Restaurant exploiteren bij de Tilburgsche Kunstijsbaan.

Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog op 10 mei 1940 gaat het Scheveningse badseizoen half juni weer van start. Het seizoen van 1941 zal echter voorlopig het laatste zijn. Vanwege de aanleg van de

Centraal Wonen Houtwijk

Centraal Wonen (CW) is een vorm van groepswonen, gebaseerd op zelfstandige woningen met gezamenlijke ('centrale') voorzieningen. Het idee van Centraal Wonen begon in 1969 met een oproep van een vrouw uit Nijmegen in een opinieblad: "Wie ontwerpt een wooneenheid met een centrale keuken, een eetzaal, een wasserij, een kindercrèche, studieruimte, gezamenlijk te gebruiken logeerkamers, en daarboven of daaromheen eigen kleine wooneenheden voor elk gezin: een woonkamer, wat slaapkamers, een piepklein keukentje, een douche en een toilet?" De oproep krijgt een grote respons. Het eerste Centraal Wonen-project komt in 1977 in Hilversum van de grond.

CW Houtwijk 2019

Een succes: het project krijgt opvolging in veel plaatsen in het land. Zo ook in Den Haag. Een initiatief groeit uit tot een groep van tientallen mensen die in de Haagse wijk Houtwijk ruimte vinden. Maandelijks komen de kandidaat-bewoners bij elkaar voor overleg in een school aan de Steenwijklaan. Na een voorbereidings- en bouw-fase van zes jaar wordt Centraal Wonen Houtwijk in juni 1984 opgeleverd. CW Houtwijk is een woonblok in carré-vorm rond een gemeenschappelijke binnentuin. CW is geen commune, maar een woongroep, bestaande uit 49 appartementen. Een uitgangspunt is een divers samengestelde bewonersgroep. En dusdanig groot dat iedereen wel iemand vindt met wie je gemakkelijk aansluiting hebt. Dat resulteerde uiteindelijk in de 49 woningen, waarvan twee voor mensen met een lichamelijke beperking.

Omdat de huizen kleiner zijn dan gebruikelijk, is het lastiger om logees te ontvangen. Er zijn daarom drie gemeenschappelijk logeerkamers. Bij de voorbereiding kwam de vraag naar voren: "Is het wel nodig dat iedereen een eigen wasmachine heeft? Hoe vaak gebruik je een wasmachine nu eigenlijk? Is daar in de huizen wel genoeg plek voor?" Waarop er is gekozen voor gezamenlijke wasmachineruimtes. Veel aandacht ging uit naar isolatie, maar het gebouw heeft geen windmolen gekregen, zoals oorspronkelijk beoogd. De verwachte opbrengst aan energie blijkt lager dan de kosten van de bouw van de molen.

CW is te beschouwen als een samenleefexperiment, als een zelfgeschapen dorpje in de grote stad. Er zijn veel gemeenschappelijke voorzieningen: naast een zaal met een bar voor ontmoeting zoals feesten, muziek,

toneel, films, yoga en vergaderingen, zijn er huiskamers met diverse eetgroepen (ook vegetarisch), boeken-uitleen, verkleedmogelijkheden. Verder zijn er logeerkamers, gemeenschappelijke wasmachines, een hobbyruimte, badkamer/sauna, dakterrassen, en een fietsenstalling. Naast de binnentuin met speelmogelijkheden is er de buitentuin met een kruidenveldje. Werkgroepen zorgen voor het onderhoud en beheer van deze voorzieningen.

Er is ook een redactie van het bewonersblad *Komplex*, een consumentencollectief 't Winkeltje, een stel bewoners voor gezamenlijke kinderactiviteiten, voor contact met woningbouwvereniging (de verhuurder) en voor de opvang van nieuwe leden. Ook al wonen er 'maar' zo'n zeventig volwassenen en dertig kinderen, CW Houtwijk lijkt in veel opzichten een afspiegeling van de 'grote'

maatschappij. De bewoners vormen een vereniging met een bestuur (te vergelijken met een college van B&W) en een ledenvergadering (een soort gemeenteraad). En net zoals bij matige opkomst voor de verkiezingen voor de gemeenteraad, komt lang niet elke bewoner naar de ledenvergadering...

In de tijd dat ik deel uitmaak van CW Houtwijk voelt het voor mij als een tweede huis, naast mijn eigen appartement. Als ik vanuit mijn werk thuiskom, word ik regelmatig uitgenodigd mee te eten met een huiskamer-groep. Er wordt veel voor elkaar gedaan, zowel als goede burens als leden van de vereniging. Voor mijzelf is een rol als oppasvader een grote plus. Het is wel jammer dat het moeilijk blijkt elkaar aan te spreken op het nakomen van afspraken. Een goede externe groepsbegeleider had ons behulpzaam kunnen

zijn... Verschillende bewoners nemen niet of nauwelijks deel aan het verenigingsleven, maar blijven hardnekkig wonen in het project. Een fenomeen dat zich vaak voordoet in CW-projecten.

Veel CW'ers demonstreren mee tijdens de anti-kruisraketten-demonstratie van 29 oktober 1983. Sommigen van hen willen best nog een keer demonstreren voor een 'goed' doel: de film *De Aanslag*. Die film eindigt met een opname van de demonstratie en cineast Fons Rademakers heeft figuranten nodig die als demonstrant willen optreden. Voor twintig gulden per persoon mogen we een dag figureren (destijds was dit bedrag al niet veel meer dan een fooi). Dankzij de CW-bewoners kan Fons beschikken over meer dan alleen studenten en senioren. Ik vind het wel interessant om mee te doen en zoek op de draaidag - op het Malieveld - naar bekende acteurs, zoals Derek de Lint. Op de film - die in 1986 zijn première beleeft - ga ik schuil achter een groot spandoek.

Bent u nieuwsgierig geworden naar CW Houtwijk en wilt u er meer over lezen? Bezoek dan de website www.centrumgroeps-wonen.nl/cw-houtwijk.html

Koert Vrijhof
koertvrijhof@hotmail.com

De appartementen zijn van verschillende grootte. De kleinste bestaat uit één kamer, de grootste heeft maar liefst vijf kamers. Ieder huis heeft een eigen keukenhoek en een eigen badkamer. Om het project voor iedereen toegankelijk te laten zijn, wordt ernaar gestreefd dat de huren onder de huursubsidiegrens vallen. Dat is niet gelukt voor de grootste woningen.

Centraal Wonen in de 80'er jaren

Vervolg voorpagina

In de ban van de oliebol

Hollandse gebakdraam op het Jonckbloetplein. Foto: Wikimedia

Bij toekijken bleef het gelukkig niet. Door een aantal Haagse kindervrienden was aan het Crisis Comité een donatie gedaan om zoveel mogelijk kinderen van deze oliebollendag mee te laten genieten. De goed gevulde bollen werden dankbaar aangenomen.

Niet zelden stonden zoveel jonge kindergezichten voor de deuren van een bakkerij.

Op 30 april was heel Den Haag in de ban van de oliebol. Verdeeld over de stad stonden kraampjes waar de overheerlijke lekkertijen gekocht konden worden. Daarnaast werden oliebollen in straten en langs huizen te koop aangeboden. Het geld werd meteen afgedragen in een verzegeld H.C.C.-busje. De verkopers hadden al snel handen te kort. Rijen dik stonden Hagenaars watertandend op hun beurt te wachten.

Overal in de stad smulde jong en oud van de goudbruine traktatie. Duizend oliebollen werden bij het tehuis voor onbehuisden en bij het Leger des Heils afgegeven. Een echtpaar dat 55 jaar getrouwd was werd met een evenredig aantal oliebollen verblijd. Die avond nog maakte het Crisis Comité bekend met bijzondere voldoening en grote tevredenheid terug te kijken. De Haagse oliebollendag had maar liefst 11.147 gulden opgebracht.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Fiat 2100

Sommige beelden blijven je je hele leven bij. Het was een zonnige dag en ik zat met mijn ouders achterin de witte met een zwart dak Fiat 2100, met aan het stuur oom George met naast hem tante Tineke. We reden terug na een bezoek aan de trouwreceptie in de Catsheuvel van een medewerker van mijn vader. Bij het wegrijden ontstond er enige onenigheid en een fikse woordenwisseling tussen oom George en een onbekende receptie-ganger via het portierraam. Interessant? Nee, maar ik moet er steeds aan denken als ik aan de Fiat 2100 denk.

Feit is natuurlijk altijd geweest dat Fiat een fenomeen is in het produceren van kleine compacte auto's zoals de 500, 600, 850 en 1100. Daarboven werd de verkoop al moeilijker, zoals bij de 1300, 1500, 1800 en 2100. Toen en nu nog steeds, want bij de 500 houdt het nu ook zo'n beetje op. Neemt niet weg dat het voor het imago van Fiat ook belangrijk was wat grotere modellen te produceren, zoals de 2100 in 1968. Typerend voor die tijd waren de scherpe

carrosserielijnen. Fraai scherp naar beneden aflopend front met een beetje trapezium-achtig gevormde koplampunits. Opvallend veel chroom en aan de achterkant scherp gevormde vinnen met smalle verticaal gevormde achterlichten. Het interieur was royaal van opzet. Voorin twee stoelen in plaats van een toen gebruikelijke bank en achterin een royale bank met in het midden een armsteun. En dan dat dashboard. Ik vond het een genot om naar te kijken.

Zoals gebruikelijk voor die tijd uitgevoerd in staal in dezelfde kleur als het exterieur, met een duidelijke stootrand aan de onderkant. Het eerste wat ik zag was het elegant gestileerde stuur met in het midden een chromen claxonring. Daaronder rechts het hendel van de stuurversnelling. Links op het dashboard het contactslot. Achter het stuur de ergonomisch fraai ontworpen unit met alle meters en analoge klok onder de lintsnelheidsmeter. Onder het stuur de choke en het handgas en links daarvan een drietal tuimelschakelaars voor de verlichting en de ruitenwissers. In

het midden de Auvox-radio met zenderzoekknop voor de midden- en langegolf, met daaronder de brede chroomuitgevoerde asbak met daarnaast het ruime afsluitbare handschoenenkastje. Mooi vond ik altijd de ruitenwissers die vanuit het midden omhoogkwamen. Natuurlijk reed deze 2100 op banden met witte zijvlakken en had spatlappen. De bagageruimte was mooi vierkant gevormd, met aan de rechterkant een verticaal geplaatst reservewiel. Prachtig vond ik ook het oog voor kleine details. Zoals niet zomaar een sleutelgat voor de achterklep, maar een geïntegreerd geheel met elegant

gevormde chroomstrips. Zóóó mooi! Ook zo doordacht, het feit dat de motorkap aan de grillezijde scharnierde, zodat als het zich spontaan zou openen tijdens het rijden, het door de winddruk plat gehouden zou worden. Je zag het wel bij meer modellen en het was echt veilig, want andersom - zoals tegenwoordig - ben je bij een openslaande motorkap onmiddellijk het zicht kwijt. Gek dat met al dat veiligheidsgedoe tegenwoordig dit niet meer toegestaan wordt, maar dat terzijde. Een prachtige auto die Fiat 2100!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

HAAGSE KWESTIES

Een Haags dennenbos

Het kerstfeest is net weer voorbij - tijd om de kerstbomen die we met zorg en best veel geld hebben gekocht en met liefde hebben opgetuigd af te danken. Want dat doen we ermee. Wel, een echte Hagenaar haalt het engelenhaar, de ballen, de piek en de kaarsjes eruit en flikkert hem op de stoep. Liefst voor andermans deur.

Een kleine rekensom leert dat 3 op de 10 huishoudens het gebruik om een kerstboom in huis te nemen praktiseren. Want: Nederland telt 8,1 miljoen huishoudens en die nemen 2,5 tot 2,7 miljoen kerstbomen af. Iets meer dan 3 op de 10 huishoudens koopt, huurt of adopteert dus een kerstboom. Voor Den Haag, dat een krappe 280.000 huishoudens telt, komt dat neer op 86.000 bomen. Daar kun je een aardig Haags dennenbos van aanleggen! En leg dat eens

naast het getal van 121.000 bomen die in Den Haag in straten en op pleinen staan.

Kerstbomenoproer

Geen wonder dat op bijna elke straathoek in Den Haag kerstbomen te koop zijn. En dat al die handelaren van de leg raakten toen het gemeentebestuur besloot om de verkoop pas vanaf 6 december toe te staan. Ongetwijfeld opdat de Kerstman Sinterklaas niet voor de voeten zou lopen. Maar na protesten van de kerstboomhandelaren en raadvragen van Hart voor Den Haag werd de startdatum schielijk naar 1 december verplaatst, waarmee een kerstbomenoproer in de kiem werd gesmoord.

Nou sla ik trouwens de kunstkerstbomen nog over. Die rukken op; ik las zelfs dat bijna 5 op de 10 Nederlandse huishoudens een kunstkerstboom

opzet. Dat maakt overigens het aantal mensen dat geen boom opzet - ik bijvoorbeeld - beklaagenswaardig laag. Maar dit terzijde, ik had het natuurlijk over de kerstbomen die je na gebruik aan de stoeprand zet en als het goed is doe je dat niet met een kunstkerstboom. Of een bioboom of een adoptieboom, want die heb je ook nog.

Legaal kerstbomen rauzen

Oké, waar wij er dus geen been in zien naar een van de circa twintig stalletjes in de stad te lopen om

een kerstboom te kopen, vinden we het wel een punt om er weer vanaf te raken. In de vorige eeuw had je nog de kerstbomenjacht die dit probleem tackelde, maar die wildwesttraditie is intussen voer voor Andere Tijden. En een jaar of tien geleden had je nog de actie die luisterde naar de naam 'Vuurwerk en kerstbomen opgeruimd? St(r)aat netjes!' Jongeren konden daar 'crownies' mee verdienen, die ze weer uit konden geven aan mooie hebbedingen. Dat leidde tot een legale variant

Idee voor een Haagse kwestie?

Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

van het kerstbomen rauzen. Maar blijkbaar is in de loop der tijd ambtelijk uitgerekend dat dit meer kostte dan opleverde, want de actie werd opgeheven.

Vreugdevuren

De fik erin is ook niet meer van deze tijd. Op de vreugdevuren die dit jaar toch weer mogen branden op de stranden van Scheveningen en Duindorp zijn ze niet welkom, daar wordt uitsluitend met pallets gebouwd. Resten drie mogelijkheden. Of er komt een kind langs dat je kerstboom in ruil voor een lootje naar een inleverpunt brengt. Of je legt hem op straat op een van de twee ophaaldagen die de gemeente Den Haag in de eerste twee weken van januari biedt. De derde mogelijkheid is hem zelf wegbrengen, maar ik geloof niet dat dat heel erg populair is. Dus je raadt het al. Ik voorspel dat het aantal straatbomen in Den Haag in januari kortstondig spectaculair zal stijgen.

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

TV WEST ZATERDAG EN ZONDAG

19.00 uur Sjaak Bral - Vaarwel 2022
de oudejaarsconference (zondag 1 januari herhaling vanaf 13.00 u)

RADIO WEST

Kijk voor een overzicht van de programma's van Radio West in de gratis Omroep West app of op de website Omroepwest.nl.

UITGELICHT

Speciaal voor de feestdagen maakt Tess Merlot twee nieuwe afleveringen van Enchanté, die te horen zijn op Eerste Kerstdag en Nieuwjaarsdag op Radio West. Bij Enchanté draait alles om het Franse lied, ook bekend als 'chanson'.

Enchanté
1 januari 14.00-16.00 uur
te horen op Radio West

Omroep West brengt tijdens de feestdagen veel sfeervolle programma's. Alles is online terug te kijken en luisteren via onze website en app. Daar vind je ook een totaaloverzicht van alle programma's tijdens de feestdagen. Kijk voor het overzicht op: www.omroepwest.nl/feestdagen of klik op de website en in de app op 'programma's feestdagen' in het hoofdmenu.

Alle medewerkers van Omroep West wensen je Fijne Feestdagen!

Bijna alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden in de gratis Omroep West app of op Omroepwest.nl.

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

'We are the World'

Na twee jaar is Groot Kerstcircuit Den Haag weer terug, groter en spectaculairder dan ooit! Artiesten van over de hele wereld komen exclusief naar het Malieveld en tonen hun meest waanzinnige acts. *We are the World* is de titel van de nieuwe show van Groot Kerstcircuit Den Haag. Deze naam is niet toevallig gekozen. Het circus is een universele kunstvorm waarbij alle culturen en nationaliteiten samen één gemeenschappelijk doel nastreven. Dat doel is het creëren van een onvergetelijke voorstelling voor het hele gezin. Vier samen met ons de kracht van het circus en geniet van ruim twee uur spektakel. Groot Kerstcircuit Den Haag verenigt het allerbeste dat de internationale circuswereld te bieden heeft, in een weergaloos programma voor jong en oud. De muziek van de voorstelling bestaat uit iconische hits uit de jaren tachtig en negentig hetgeen de beleving extra bijzonder maakt.

Wanneer & waar: t/m 8 jan, Malieveld
Meer info via kerstcircuitdenhaag.nl

The Arctic: Our Last Great Wilderness

Sinds 16 december minimaal een half jaar lang in het Haagse Museon-Omniversum: de spectaculaire grootbeeldfilm *The Arctic: Our Last Great Wilderness*. Ontdek op het 840 m² grote koepelscherm van One Planet Dome een van de laatste gebieden op aarde die niet door de mens is aangetast. Stel je een uitgestrekt, wild en magisch gebied voor in het uiterste noorden van Alaska – een streek waar je je kunt verbazen over een van de grootste natuurlijke spektakels ter wereld. *The Arctic: Our Last Great Wilderness* neemt je mee naar het land waar de Gwich'in stam ontelbare generaties heeft geleefd en waar de natuur sinds het begin der tijden zonder inmenging van de mens is geëvolueerd. Reis mee met National Geographic-fotograaf Florian Schulz op zijn vijf jaar durende poging om de 200.000 sterke kudde kariboes te filmen tijdens hun tocht naar de Arctic National Wildlife Refuge, een van de grootste diermigraties op aarde.

Meer info via oneplanet.nl

An American New Year

Vuurwerk, oliebollen en champagne. Het Residentie Orkest luidt het nieuwe jaar in met een spectaculair feest op het podium. Uitbundig, zoals de Amerikanen dat doen. Hiervoor brengt dirigent Andrew Grams groots repertoire uit Amerika mee, met werk van Leonard Bernstein (Symphonic Dances uit West Side Story), George Gershwin (Rhapsody in Blue & I Got Rhythm Variations) en Aaron Copland (Dance Episodes uit Rodeo). Deze componisten staan bekend om hun veelzijdigheid en het omarmen van vooruitgang, nieuwe muziekstijlen en vermaak. Entertainment, maar met uitgediepte klassieke kennis en kunde van muziek waarin ze uitstapjes naar musicals, jazz en het wilde westen niet schuwen. Gastdirigent Grams ontmoet artist in residence Yeol Eum Son, die met fenomenaal pianospel je verbeeldingskracht helpt aanwakken. Een prachtig begin van 2023.

Wanneer & waar: vr 6 jan,
20.00 u, Amare, Spuiplein 150
Meer info via amare.nl

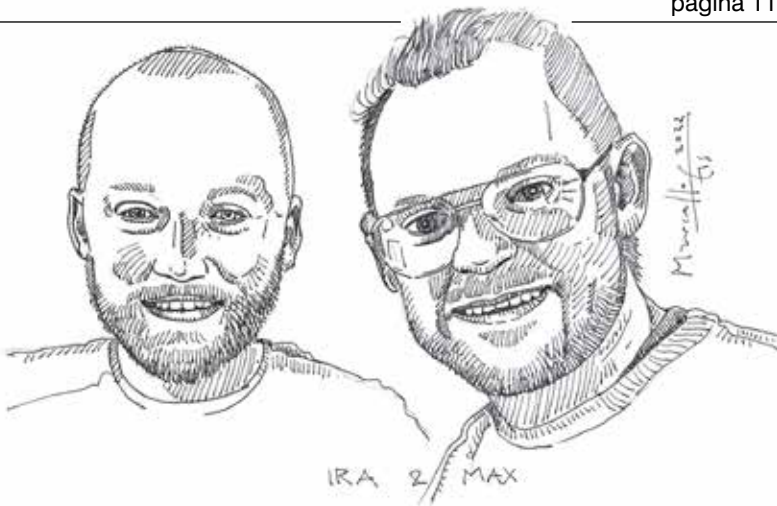

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is

St. Joris en de Draeck

Recept Röysti van Roy

Culinaire hotspot op de grens van Zeehelden en Regentes?
Omdat we er al 37 jaar om de hoek wonen en werken hebben we al talloze malen gegeten en gedronken in de oude Joris en daarom waren we extra nieuwsgierig wat de nieuwe eigenaren voor ons in petto hebben. Je hebt het allemaal kunnen lezen in de vorige aflevering.

Ingrediënten

- 1 kg aardappels (bonken iets kruimig)
- Vers gemalen witte peper uit de molen
- Fijn zeezout baleine
- Grof zeezout maldon flakes
- Grof zeezout van goedkope kwaliteit
- Stevige huisgemaakte mayonaise of licht zure uit de winkel
- Truffeltapenade
- Sherry azijn
- Vers geplukte kervel

Een veelbelovende menukaart; geen ouderwets café-eten maar 20 moderne en kleine ‘shared dining’ gerechten. We weten inmiddels dat chef Roy zijn sporen heeft verdiend bij Savelberg. En let op onze woorden - met restaurant Jules als burens - zou dit kleine stukje Den Haag op de grens van de Zeeheldenbuurt en de Regentes zomaar eens de culinaire hotspot van Den Haag kunnen worden. Vandaag dus een recept van deze bijzondere chef!

Verder nodig

Blokrasp | spuitzak | vershoudfolie

Bereiding

1. Verwarm de oven en de frituur op 180 graden
2. Vul een ovenschaaltje met het grove goedkope zeezout met daar bovenop de aardappels
3. Prik ze in en pof ze in 3 kwartier gaar in de voorverwarmde oven
4. Pel de schil van de gare aardappels en rasp ze op de grove

- kant van de blokrasp, breng op smaak met peper en fijn zeezout
5. Rol met het huishoudfolie de aardappelmassa in de vorm van een rouleaux en laat in de koelkast opstijven (liefst 24 uur). Snij er schijfjes van van ongeveer 1,5 cm dik
 6. Meng mayonaise en truffel-tapenade, breng op smaak met peper, zout en de sherry azijn. Doe het mengsel in een spuitzak

7. Pluk de kervel en zoek de mooiste groene takjes uit

Opbouw

- Frituur de Röysti op 180 gr goudbruin
- Zout hem na met baleine zout en een klein beetje maldon
- Spuit er een toefje truffel-mayo op en garneer met lekker wat kervel

St. Joris en de Draeck

Koningsplein 6, Den Haag
Reserveren: 070 356 23 72
contact@sintjorisededraeck.nl
Info: www.sintjorisededraeck.nl

Menukaart oesters € 3,50 - 5,50
per stuk
Menukaart € 6,00 - 15,50
Menukaart rib-eye € 35,00
Drankjes normaal
Open woensdag t/m maandag

1

ZWEEDSE PUZZEL

Puzzels

WOORDZOEKER

2

onbeschreven	5	naaldboom		op de wijze van		profeet		haast	
deel v.e. klok		ik (Latijn)				2	deel v.d. mond	3	
							Ned. omroep		
Turks heer				enthousiasme		10			
reus-achtig				tijdelijk gebruik					
4						schoudermantel			
						jungle			
geheel gevuld		langere route	handvat				anno Domini		
			cadans				woestijnbron		
								7	Euro-peaan
peulvrucht		insect					streling		
		coureur					berouw		
				zeker				verdieping	
water in Utrecht				schande		6			
accident				waterplant					
1									
							vlakte-maat		loterij-briefje
godin v.d. liefde			achter	droombeeld					8
				United States					
		9				dus			
soort				gil					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- Beige
Corvee
Eisen
Etmaal
Garen
Genade
Gerst
Haperen
Hommel
Keldergewelf
Kunst
Lemming
Lobby
Mentor
- Nazorg
Noest
Onwil
Orkaankracht
Peter
Regie
Rellen
Reuma
Straling
Taalboek
Verwekken
Vooruitblik
Waardeer

Mocht u de oplossingen weten van deze twee puzzels, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store! U kunt de oplossingen tot donderdag 5 januari 2023 mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. De Disney Princess Christmas Large Contour Led Sign gaat naar: Mowafak Numani te Den Haag

Win 10 onderzetters gemaakt van echte vinylplaten

Deze onderzetters zijn gemaakt van authentieke LP's waardoor er minder afval is voor het milieu. t.w.v. € 14,99. Wij geven maar liefst drie van deze sets weg! Verkrijgbaar bij de Fifties Store, www.fiftiesstore.nl. Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

L	M	E	N	T	O	R	H	K	R	R	V
E	U	D	T	I	R	C	O	R	V	E	E
M	S	A	R	M	K	H	M	V	R	G	E
M	R	N	E	R	A	G	M	W	N	I	R
I	E	E	T	P	A	A	E	I	S	E	N
N	L	G	E	H	N	K	L	O	B	B	Y
G	L	R	P	D	K	A	M	U	E	R	O
K	E	L	D	E	R	G	E	W	E	L	F
N	N	R	N	T	A	A	L	B	O	E	K
K	U	N	S	T	C	N	A	Z	O	R	G
N	O	E	S	T	H	O	N	W	I	L	O
R	K	I	L	B	T	I	U	R	O	O	V

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store. Oplossingen vorige editie: Kruiswoordpuzzel: Feestmaand Sudoku: 8

We wensen
iedereen
een duurzaam
2023!

Samen sterk voor mens en product

Schroeder

Vestigingen

Schroeder Kringloop
Fahrenheitstraat 343
070 707 1465 (tevens buurthuis)
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Schroeder Kringloop
Kerketuinenweg 21,
070 752 3452 (tevens buurthuis)
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Schroeder Kringloop
Loosduinsekade 156
070 707 1125 (tevens buurthuis)
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Schroeder Kringloop
Westduinweg 196,
070 707 0278 (tevens buurthuis)
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Schroeder~Brocante~Curiosa
~Vintage Piet Heinstraat 25
070 7070184
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Upcycle Store Sterk
Piet Heinstraat 69,
070 7579724
Ma t/m vr: 09:30-17:30
Za: 10:00-17:00

Schroeder Kringloop
Torenstraat 2
070 359 9800 (tevens buurthuis)
Ma t/m za: 10:00-18:00

Hoofdvestiging Schroeder
Zilverstraat 40
070 33 00 222
Ma t/m vr: 8.30-16.30

Schroeder is een mensontwikkelbedrijf
waar mensen met een afstand
tot de arbeidsmarkt (weer) aan het werk
kunnen in één van onze kringloopwinkels
of hoofdvestiging.

www.schroeder.nl

BON

**Schroeder
Kringloop**

Kom schatgraven in onze kringloopwinkels
in de kerstvakantie! Knip deze bon uit en
ontvang 10% korting op je aankoop.

- Niet in combinatie met andere kortingen
- Maximaal 1 waardebon per klant
- Geldig tot 1 februari 2023
bij inlevering van deze bon
in één van onze kringloopwinkels.